

ЦИФРОВА ОНТОЛОГІЯ, МЕТАФІЗИКА, ГЕРМЕНЕВТИКА ЯК ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ФІЛОСОФІЇ ЕКОНОМІКИ

ТЕТЯНА, ТЕСЛЕНКО¹

Анотація

Фундаментальне питання онтології: «Що таке буття?». Філософи різних шкіл по-різному тлумачать це питання. Ця проблема вимагає використання онтологічних знань у теології, бібліотекознавстві, дослідженнях штучного інтелекту, відображається в космології, моралі та естетичних концепціях. У світі постмодерну сьогодні найглибшим відчуттям є проникнення у світ технологій і як там реалізуються філософські поняття – онтології, метафізики, герменевтики. Парменід висунув принцип, що крім буття, немає нічого, крім буття, і те, що існує, має бути єдиним для буття, тому не буде існування неіснуючого. Дискусія Парменіда про буття (існування) започаткувала основний напрямок онтологічного дослідження. Ми намагалися прослідкувати розвиток онтології від філософської думки античної філософії до сучасності, включаючи появу нової науки і наукового напрямку – комп'ютерної онтології. Онтологія – це філософська концепція, яка є філософським питанням для вивчення сутності буття. Онтологію можна простежити від Платона та Аристотеля в Стародавній Греції і до виникнення цифрової філософії економіки. **Метою** дослідження є теоретичні і практичні аспекти цифрової онтології, цифрової метафізики, цифрової герменевтики як складових компонентів цифрової філософії економіки. **Результат дослідження.** 1. Досліджено місце і роль онтології в історії філософської думки та представлено визначення поняття «онтологія». 2. Розкрито сучасне визначення цифрової онтології. 3. З'ясовано співвідношення онтології і метафізики та визначено поняття цифрової метафізики. 4. Представлено співвідношення метафізики, науки та цифрової метафізики. 5. Виявлено суть цифрової герменевтики. 6. Проаналізовано цифрову онтологію, метафізику, герменевтику як чинники розвитку цифрової філософії економіки. **Наукова новизна** дослідження у тому, що використано філософські категорії – онтології, метафізики, герменевтики для обґрунтування філософії цифрової економіки як нового наукового напрямку. Цифрові технології можуть створити новий тип онтології, метафізики, герменевтики. Цифрова філософія економіки – нова методологічна парадигма, у контексті якої цифрові технології є потужним інструментом підвищення ефективності та мають ключ до «нових інструментів». Цифрова філософія економіки – це не просто технологія, а «нове розуміння сутності технології», «нові способи конструювання об'єктів», «нові форми текстових асоціацій», в основі яких характеристики нових інструментів, таких як побудова нового типу онтології, метафізики, герменевтики.

Ключові слова: метафізика, онтологія, герменевтика, цифрова метафізика, цифрова онтологія, цифрова герменевтика, філософія цифрової економіки, цифрові технології.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Комп'ютери, Інтернет, мобільні телефони ніби «вросли» в наше тіло, ми справді оцифровані. Найвидатнішим внеском у філософську думку є твердження про те, що Інтернет загалом є моделлю для речей, а міркування про Всесвітню павутину допомагають відійти від есенціалізму Платона, щоб допомогти нам побачити все таким, яким воно є: мережу відносин, яка постійно змінюється. Результатом підгонки цієї моделі є те, що Ватімо називає «слабкою онтологією, або, точніше, ослабленою онтологією буття». Ця онтологія забезпечує філософську основу для вибору вільного, толерантного та демократичного суспільства. Новітні концепції інформаційної етики тісно

пов'язані з проблемами, які виникли з розвитком комп'ютерних технологій та Інтернету в ХХ столітті, включаючи етичні питання у сфері засобів масової інформації, бібліотекознавства, інформатики та бізнесу. Цукерберг детально пояснював, чому Facebook змінив назву на Meta. На його думку, наступне покоління обчислювальних платформ буде більш захоплюючим, це буде втілений Інтернет, де людина буде перебувати у досвіді, а не просто дивитись на нього. Він назвав це метавсесвітом, у якому буде панувати цифрова епоха, у якій закінчується ера «бачення» (поширення інформації) і наступить ера «досвіду» і «дії», – відмічається у роботі Банерджі Абхіджіт, Дюфло Естер «Дієва економіка для важких часів» (Банерджі, Дюфло, 2021). У системі метавсесвіту її технічними опорами є блокчейн, ігри, мережева обчислювальна потужність і VR-дисплей, але справжній шок, який вона приносить цій епосі, полягає в тому, що метавсесвіт успадковує глобалізацію епохи Інтернету та служить більш просунутим віртуальним відкритим світом, у якому

Corresponding author:

¹ Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет» (Дніпро, Україна)
E-mail: c.spas.dp@i.ua
ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-5810-3569>

відбудеться глибоке занурення у нього. Теоретичний наратив метавсесвіту все ще перебуває в зародковому стані, розвиток технологій ще належить побачити, який вимагає від людей руху вперед, в основі якого цифрова комунікаційна поведінка. Така цифрова практика – це вже не простий потік інформації, а комунікаційно-дійовий комплекс, що включає комунікаційний зв'язок, в основі якого нові форми буття – онтології, метафізики, герменевтики (Б. Джозеф Пайн, Джеймс Г. Гілмор, 2021).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор

У давньогрецькій і давньоримській філософії вивчення онтології в основному досліджувало походження або матрицю світу. Парменід висунув єдине незмінне початкове «існування», зробивши дослідження буття темою античної філософії. Аристотель вважає, що основним об'єктом філософського дослідження є субстанція, яка стосується сутності, універсальних та індивідуальних речей. Посилаючись на погляди Гайдеггера на зв'язок між онтологією та метафізикою, філософи античності стверджували, що онтологія пов'язана із самим «існуванням», а не лише з предметом метафізики, яким є виживання живих істот. За термінологією Фолкотта, онтологія – це «збентеження метафізики». Редукціоністський погляд на людське тіло як цифрові дані ігнорує обмеження цифрової онтології та відмовляється від основи етичного позиціонування. Гайдеггер зазначив у статті «Буття і час» відмічав, що буття, як основна тема філософії, не має абсолютно ніякої різниці між рівнями та типами сутності, воно прикріплене до кожної сутності. Першим систематичним використанням терміну метаонтології можна вважати статтю Пітера ван Інвагена 1998 року. У його вживанні термін «метаонтологія» тісно пов'язаний з роботою Куайна. Відповідно до Куайна, основне питання онтології «що є?» виходить за межі онтологічних питань і мета-онтології. Хоча термін «метаонтологія» часто розуміють у дусі Куайна, варто зазначити, що область метаонтології може бути переглянута. Оскільки метаонтологія зосереджується на методології онтології, завдання зміни онтології може призвести до методологічних змін. Такий альтернативний підхід може більше відповідати духу Аристотеля, ставить питання на більш центральне місце, і це дослідження називається формальною онто-

логією. Термін не відноситься до створення онтології за допомогою формального підходу, а скоріше до вивчення онтологічних форм, а стосується структур і відносин, встановлених онтологічними елементами, такими як об'єкти. У цифрову епоху люди живуть цифровим способом життя. Поняття «цифрове виживання» вперше з'явилося в книзі «Цифрове виживання», написаної Ніколасом Негропonte, професором Массачусетського технологічного інституту, включаючи цифрове виробництво, цифрове життя, цифрову естетику. У наш час із швидкою трансформацією цифрових технологій і цифрової економіки цифрове виживання стало новим суспільним станом життя для людей у контексті розвитку цифрової філософії економіки. Має місце і розвиток комп'ютерних онтологій та їх використання у навчальному процесі (Теорія і практика : монографія / С. О. Довгий, В. Ю. Велічко та інші. Київ: Інститут обдарованої дитини, 2013. 310 с.), проте у даному дослідженні ми використовуємо матеріал, що стосується філософського поняттєво-категоріального дискурсу.

Методологія дослідження. Аристотель свого часу визначив онтологію як «науку, яка вивчає існування об'єктів», зокрема, вивчається класифікація об'єктів, тобто, за яких обставин об'єкт можна визначити як «існуючий». Порівняльна теорія включає «загальні» та «конкретні» проблеми – ідея, предмет, зв'язок. Комп'ютерна онтологія містить відповідні знання про конкретні типи галузей таких, як: 1) електроніка, машинобудування, медицина, викладання, що включає відповідні знання з певного предмету чи курсу; 2) загальна онтологія, яка охоплює кілька областей, які називають основною онтологією; 3) знання, необхідні для предметно-орієнтованого моделювання; 4) онтологія представлення, яка не обмежується конкретним доменом, надає сутності опис речей, таких як «фреймова онтологія», визначає концепцію фрейму чи слота; 5) прикладна онтологія, яка володіє певною універсальністю. Для аналізу цифрової онтології, цифрової метафізики, цифрової герменевтики як складових компонентів цифрової філософії економіки використано системний та структурний методи, методи кроскультурного аналізу, аксіологічний та загальноцивілізаційний, які сприяли аналізу еволюції онтології від її загальнофілософського вжитку до сучасного, цифрового, космічного (Венс Ешлі, 2018).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття

З точки зору технологічного розвитку цифровізація та інтелектуалізація є незворотними тенденціями часу. Цифрова економіка сприяла швидкому потоку різноманітних елементів ресурсів і прискорила інтеграцію різних суб'єктів ринку, спонукаючи ринкові організації долати бар'єри часу та простору, реконструювати моделі, щоб удосконалити внутрішній економічний цикл. Як новий тип виробничого фактора великі дані у контексті експоненціального розвитку мають значний вплив на трансформацію традиційних методів виробництва, формуючи цифрову економіку високоінноваційною, високопроникною та широкоохоплюючою. Виходячи з нового етапу цифрового розвитку, економічний розвиток стикається з багатьма новими викликами та можливостями. Ми повинні добре використовувати цифрові технології, слідувати тенденціям економічної та соціальної цифрової трансформації, повністю вивільнити дивіденди цифрового розвитку та просувати цифрові технології, формуючи цифровий капітал при оптимізації промислової структури. Цифрова філософія економіки призвела до серйозних змін у виробничих відносинах, сприяла налагодженню виробничих зв'язків для підвищення загальної продуктивності виробництва та, зрештою, високоякісному економічному розвитку. Людство повинно використовувати «швидке» розширення можливостей, щоб сприяти побудові нової моделі розвитку. Відкрита інтеграція та транскордонний розвиток сприяють побудові сучасної економічної системи. У цифровому вимірі ми повинні скористатися можливістю та об'єднати зусилля, щоб сприяти створенню нових переваг у національній конкуренції, реалізувати цифрову індустріалізацію, промислову цифровізацію та інтегрований розвиток цифрової економіки. Суть цифрової економіки полягає не в тому, щоб заперечити цифрові технології, а в тому, щоб забезпечити розумне та конструктивне рішення для переосмислення цифрового життєвого світу. Під час обговорення проблем цифрового виживання та цифрової економіки слід ефективно інтегрувати дослідницьку силу економіки, філософії, соціології та інших суміжних дисциплін, особливо для створення міждисциплінарної інтеграції та взаємного просування економіки та філософії, щоб зрозуміти закони соціальних та історичних змін та еволюції людського суспільства у загальноцивіліза-

ційному форматі (Вінчестер Саймон, 2019), щоб сформувати новий науковий напрямок – філософію цифрової економіки.

Метою дослідження є теоретичні і практичні аспекти цифрової онтології, цифрової метафізики, цифрової герменевтики як складових компонентів філософії цифрової економіки. Завдання дослідження: 1) дослідити місце і роль онтології в історії філософської думки та дати визначення поняття «онтологія»; 2) розкрити сучасне визначення цифрової онтології; 3) з'ясувати співвідношення онтології і метафізики та визначити поняття цифрової метафізики; 4) показати співвідношення метафізики, науки та цифрової метафізики; 5) виявити суть цифрової герменевтики; 6) цифрова онтологія, метафізика, герменевтика як чинники розвитку цифрової філософії економіки. На нашу думку, виявлення цих нових понять буде сприяти розвитку філософської думки на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів

1. Місце і роль онтології в історії філософської думки **Визначення поняття «онтологія»**

Онтологія, має широкий і вузький зміст. У широкому сенсі онтологія означає кінцеву природу всієї реальності, яку необхідно пізнати за допомогою епістемології. Дослідження кінцевої природи всієї реальності є онтологією, а дослідження того, як її пізнати, епістемологією. Визначення «онтології» бере свій початок в історії грецької філософії. Починаючи з мілетської школи, ранні грецькі філософи присвятили себе дослідженню найосновніших елементів, з яких складається все – «первісного» (архе грецькою мовою, означає «початок»). Філософи всіх шкіл античності намагалися приписати існування світу якійсь матеріальній або духовній сутності або абстрактному принципу. Аристотель вважав, що філософія вивчення сутностей або онтологія є першою філософією над усіма іншими науками. Відтоді вивчення онтології звернулося до обговорення співвідношення між сутністю та явищем, універсальним та приватним, загальним та індивідуальним. У сучасній західній філософії Р. Декарт вперше назвав першу філософію вивчення сутностей або онтологію «метафізичною онтологією». У 17–18 століттях Лейбніц і його наступник Вольф намагалися створити повний набір метафізики про загальне існування і природу світу за допомогою абстрактного підходу,

самостійної онтологічної системи. Вольф розглядав загальне як сутність і причину відокремлення від окремого, єдиного і незалежного.

I. Кант вважав, що онтологія повинна зосереджуватися на універсальній природі речей і різниці між матеріальним існуванням і духовним існуванням. Г. В. Ф. Гегель висунув принцип єдності онтології, гносеології та логіки, побудувавши логічну систему діалектичного розвитку буття з поняття «чистого буття». У західній філософії деякі школи (позитивізм, аналітична філософія, філософія науки та ін.) виступають проти будь-якої метафізики та онтології, а деякі намагаються відновити онтологію теорії буття, наприклад, «трансцендентальна онтологія» Гуссерля, «критична онтологія» Гартмана тощо. Вони часто покладаються на надчуттєву та надраціональну інтуїцію для встановлення концептуальних систем, їх погляди є ідеалістичними чи агностичними. У давньокитайській філософії онтологія називається «теорією кореня», яка досліджує фундаментальні причини та основу створення, існування, розвитку та зміни всього у світі. Стародавні китайські філософи приписували корінь усіх речей у світі чомусь невидимому, що принципово відрізняється від усього на світі.

2. Сучасне визначення цифрової онтології

Цифрова онтологія – це філософська категорія, яка отримала нове визначення спільнотою штучного інтелекту і була введена в інформаційну науку. Розуміння онтології у спільноті інформаційних наук ще тільки поступово розвивається. У 1991 році Нечес та ін. вперше дали визначення цифрової онтології в інформаційній науці: основні терміни та зв'язки, які становлять словниковий запас у суміжних галузях, правила та норми, сформовані цими термінами та зв'язками. Пізніше, у сфері інформаційних систем і систем знань, коли все більше і більше людей вивчали онтологію, з'явилися різні визначення. У 1993 році Грубер визначив онтологію як чітку специфікацію концептуальної моделі. У 1997 році Борст ще більше вдосконалив її як формальну специфікацію спільної концептуальної моделі. Студер та ін. провели поглиблене дослідження двох вищезазначених визначень і вважали, що онтологія є чіткою формальною специфікацією спільної концептуальної моделі онтології, на яку вплинув глобальний світ (Voronkova, Teslenko, Nikitenko et al., 2020).

Визначення онтології, дане Студером та іншими, містить чотири значення: 1) концеп-

туалізація; 2) явний; 3) формальний; 4) спільний доступ. Концептуальна модель відноситься до моделі, отриманої шляхом абстрагування деяких понять, пов'язаних з явищами (феноменами) в об'єктивному світі. Метою онтології є охоплення знань у суміжних галузях, забезпечення спільного розуміння знань, визначення загально-визнаної лексики та зв'язку між словами з різних рівнів формалізації. Незважаючи на те, що існує багато різних визначень онтології, з точки зору конотації, різні дослідники мають єдине розуміння онтології, розглядають її як поле (обсягом поля може бути конкретне застосування або ширший обсяг); основа для зв'язку (діалог, сумісність, обмін тощо) між різними внутрішніми суб'єктами (людина, машина, програмна система тощо); консенсус, який забезпечує онтологія. Крім того, консенсус, наданий Ontology, в основному стосується машин. Машини не можуть зрозуміти семантику, виражену природною мовою, як люди, а сучасні комп'ютери можуть обробляти текст лише як рядки. Тому, обговорюючи онтологію в комп'ютерній сфері, необхідно обговорити, як висловити консенсус, тобто здійснити формалізацію понять від Айнштейна до штучного інтелекту та виробити нове мислення (Олтрейд Дагого, 2021).

Поява онтологічних дослідницьких точок безпосередньо пов'язана з пропозицією та розвитком семантичної мережі. Семантична мережа – концепція, запропонована Тімом Бернерсом-Лі, який вважає, що сучасний Інтернет призначений для того, щоб люди могли його читати та розуміти. Він вважає, що семантична мережа є розширенням поточної мережі. У семантичній мережі семантика інформації чітко визначена, що може сприяти взаємній співпраці між комп'ютерами та людьми. Завдання семантичної мережі полягає у тому, щоб надати мову, яка може виражати дані та правила міркування в даних, щоб ця мова могла застосовувати правила, які зараз існують у системі представлення знань. Дослідники семантичної мережі вважають, що онтологія є стандартизованим документом, який формально визначає відношення між словами. У контексті семантичного тлумачення найбільш типова онтологія має систему класифікації та низку принципів міркування. Серед них таксономія, яка визначає категорії об'єктів і зв'язки між категоріями. Відносини класів/підкласів між сутностями мають велике значення для вебдодатків.

Генна онтологія (GO) – це проєкт, ініційований для вирішення цієї проблеми. Основним поняттям в онтології гена є термін. Кожен термін належить до онтології і загалом існує три онтології, а саме: 1) молекулярна функція; 2) клітинний компонент; 3) біологічний процес. Генний продукт може з'являтися в більш ніж одному клітинному компоненті, може функціонувати в багатьох біологічних процесах і виконувати різні молекулярні функції. Термін в онтології генів має два типи зв'язків, які є зв'язком і відношенням. Відношення є простим зв'язком обмеження, ядро має бути частиною клітини, але деякі клітини не мають ядра. Онтологія має різні сфери застосування онтології: управління знаннями, штучний інтелект, інформаційна наука, бібліотекознавство і навіть будь-яка галузь з великою кількістю інформації, яку потрібно класифікувати. Основними елементами онтології є словник (термін)/поняття (concept), які утворюють однорідні класи (класи) і підкласи (підкласи), а потім додають відповідні відносини між кожним класом і поняттям (відношення), у результаті чого формується проста онтологія. Поняття і класи використовуються для вираження самого словника, тоді як зв'язок забезпечує зв'язок (відображення) для словника та додає обмеження (обмеження), щоб зробити його узгодженим із фактичною ситуацією. Найбільш часто використовуваним програмним забезпеченням для побудови онтології є Protege, розроблене Стенфордським університетом. Спочатку воно застосовувалося в галузі медицини, а потім поступово поширилося на інші галузі.

3. Співвідношення онтології та метафізики. Цифрова метафізика

У широкому сенсі концепція інформаційної етики передбачає цифрову реконструкцію всіх можливих явищ, що призводить до різноманітних проблем, пов'язаних із цифровою онтологією. Відповідно до поглядів Гайдеггера на співвідношення онтології та метафізики, він вважає, що онтологія пов'язана із самим «існуванням», а не лише з предметом метафізики, яким є виживання живого. У технічних термінах Фолкотта онтологія – це дилема метафізики. Онтологічний підхід до основ інформаційної етики починається з основної мети поставити під сумнів метафізичні претензії цифрової онтології. Цифрова онтологія сьогодні вважається поширеним розумінням «існування». Фолкотт аналізує людське існування як етичні стосунки, пов'язані з існуванням усього

суцього, тобто «немаркованого простору», обговорює деякі виклики цифрових технологій і зосереджується на аналізі морального статусу цифрових агентів. Таким чином, Гайдеггерові поняття онтології як метафізичної дилеми можна розуміти як «слабкий» погляд на буття на відміну від «сильного» метафізичного погляду на буття, – відзначається у роботі “Neoliberalism in Higher Education as a Challenge for Future Civilization” (Oleksenko, Molodychenko, Shcherbakova, 2018). Цифрова онтологія є всеохоплюючим і глибоким формуванням існування сьогодні. Ця конструкція або розуміння буття вкорінена в західній метафізиці, особливо у процесі поділу абстрагування «точки» і «числа» від «природного існування». Як казав Гайдеггер, кілька точок, геометричні структури, отримані з кількох точок, плюс цифрові числа, роблять існування різними способами, існування з'являється також в геометричних структурах і арифметичних сутностях. Геометричні уявлення мають місце в пізнанні, на відміну від арифметики, потім з'являються «абстрактні операції з різних чуттєвих вимірів та орієнтацій». Можна досліджувати незалежну автономію геометричних сутностей, поки вони не будуть відокремлені від природного існування.

Одним із головних відкриттів Гайдеггера щодо проблеми буття є те, що початковим значенням буття для метафізики є “dasein”. Оскільки Dasein – минуле і майбутнє є виміром часу, то час є невидимим горизонтом, який метафізично пояснює існування. На думку Гайдеггера, метафізика «ігнорує» ефемерність своєї повної тривимірності, просто наполягаючи на одновимірному понятті тривалого існування. Якщо акт цифрового конструювання існування за допомогою одновимірної концепції “Dasein” ігнорує проблему існування, тоді цифрове конструювання існування стане цифровою метафізикою. У рамках сучасних цифрових технологій дані можна назвати «носіями знань та інформації» в електромагнітних носіях. Це означає, що створюються не тільки цифрові істоти, а що у світі представлено як вічне існування без кордонів. Бути цифровим» означає бути комп'ютеризованим. Як сказав Фрейд, інформаційна революція пов'язана не лише з впливом обчислювальної техніки та цифрових технологій. Ми розуміємо речі конкретно, як вони існують, доки не зможемо їх оцифрувати. Всі люди повинні погодитися на ширше цифрове розуміння існування. Цифрова онтологія у формі цифрової метафізики пронизує все наше

суспільство та всі його аспекти, включаючи наукові методи та філософське мислення, – відмічається у роботі Олексенка Романа “Homo Economicus in Futures Studies” (Олексенко Роман, 2017). Згідно з гіпотезою цієї універсальності, мета інформаційної етики з точки зору онтології полягає в тому, щоб помістити її в рамки феноменології (Медоуз Донелла, Рандерс Йорген, Медоуз Денніс, 2018).

4. Співвідношення метафізики, науки та цифрової метафізики

Метафізика займається природою та методами метафізики та метафізичного дослідження. Метафізика виникла порівняно пізно як систематична галузь дослідження, починаючи з кінця 1990-х років. Але питання, поставлене метафізикою про природу полягає в тому, чи можливо отримати знання про метафізику. Тенденції сучасної метафізики значною мірою нав'язані відомою дискусією між Карнапом і Куайном. Дискусія зосереджується на понятті існування та прихильності до існування. Сучасна метафізика намагається локалізувати поле метафізики у філософії, метафізика тісно пов'язана з епістемологією та філософією науки (Макстон Грем, Рандерс Йорген, 2017). Терміни «метафізика» і «метаонтологія» часто використовуються як синоніми, що може призвести до плутанини. Метаонтологія має більш точний фокус і продовжує традицію дебатів Карнапа-Куайна, вона займається проблемою кількісної оцінки абстрактних об'єктів. Метафізика займається й іншими темами, до яких належать визначення метафізичного реалізму та онтологічного реалізму, дискусії навколо метафізичного обґрунтування та фундаментальності. Однак існує одна головна причина для розрізнення цих двох термінів у сучасному вжитку: метафізику можна розуміти ширше, ніж метаонтологію. Точніше, мета-метафізика охоплює мета-онтологію, а також інші питання. Термін «метафізика» походить від Аристотеля і описується як «найзагальніше дослідження природи реальності». Слово «онтологія» має більш конкретне аристотелівське походження, оскільки «онта» грецькою означає «істота», отже, онтологія – це дослідження буття «самого по собі». *Можна сказати, що якщо онтологія займається тим, що існує, то метафізика займається тим, як це існує.* Однак відмінність між метафізикою та онтологією розмита, оскільки багато авторів використовують ці терміни як синоніми. Відповідно, подібна неоднозначність впливає на

відмінність між метаонтологією та метафізикою. Загалом, онтологія передбачає дослідження категоріальної структури реальності – завдання, яке сходиться до категорій Аристотеля. Сучасним прикладом систематичного дослідження онтологічних категорій у цьому сенсі є категорійна онтологія Е. Дж. Лоу, яка є найвпливовішим внеском у метаметафізику. У центрі уваги метафізики Кінея деякі аристотелівські (або неоаристотелівські) розуміння (Воронкова В. Г., Олексенко Р. І., Фурсін О. О., 2021). Метафізика зазвичай сягає корінням у дебати між Куайном і Карнапом у 1940–1950-х роках. Здебільшого вважається, що Карнап скептично ставився до метафізичного значення екзистенційних питань. Отримана перспектива є різновидом лінгвістичного плюралізму, за допомогою якого люди вільні обирати онтологічну структуру – мову. У всякому разі, це характерно для поглядів деяких сучасних філософів, які вважають себе (нео)карнапійцями. Куайн захищає можливість метафізики, оскільки він запроваджує метод систематичного аналізу екзистенційних проблем. Вважається, що стаття Куайна зробила онтологію респектабельною дисципліною після очищення деструктивного впливу підтримуваного Карнапом логічного позитивізму. Куайн і Карнап не так сильно розходилися в онтології, як іноді уявляється найважливішою темою в дебатах Куайна і Карнапа є онтологічна роль і тлумачення буття. Ця тема залишається у центрі метаметафізики і сьогодні. Іншою центральною темою, яка повертається до Куайна та Карнапа, є роль та інтерпретація екзистенційних питань. Якщо онтологія – це дослідження того, що існує, то відповідь на онтологічне запитання Куайна, що все існує. Це було незвичайною відправною точкою для знаменитого есе Куайна 1948 р. Квінн запровадив важливу тему для метафізики: *буття дорівнює існуванню, тобто немає нічого, чого б не існувало. З цієї точки зору, сказати «є числа» еквівалентно сказати «числа існують»* (Мічіо Кайку, 2017).

5. Співвідношення метафізики і науки

Дискусії навколо цієї теми, як правило, відбуваються під заголовком «Натуралістична метафізика». Це найбільш обговорювана тема у метафізиці останнім часом, особливо після впливової книги Every Thing Must Go. Метафізичні моделі можуть включати інші категорії, ніж наука (наприклад, можна говорити про властивості чи сутності, а не про частинки чи гени), але і метафізику, і науку можна розглядати як моделювання частин

реальності. Крім того, і наука, і метафізика використовують апріорні міркування, щоб вивести найкраще пояснення, яке допомагає нам вибрати серед емпірично еквівалентних моделей. Для оцінки цих моделей також можна використовувати такі теоретичні переваги, як простота, онтологічна простота, елегантність, пояснювальна сила та багатство. Таким чином, ця стратегія має на меті зблизити науку та метафізику ближче, ніж прийнято вважати, за допомогою спільної методології. Однак предмет цих двох дисциплін принаймні частково відрізняється, оскільки метафізика має справу з більш фундаментальними категоріями існування. У певному сенсі ця відповідь підтримує виклик натуралізму, але стверджує, що метафізика може відповісти, використовуючи ті ж методи, що й наука. Інша відповідь стверджує, що і метафізика, і наука відрізняються предметом і підходом. У цьому напрямку намагаються послабити виклик натуралістичної метафізики, захищаючи примат метафізики. Науку можна розглядати як обмеження величезного простору можливостей, щоб вчі могли вибрати деякі з них, щоб зосередити наші зусилля. Відповідно до цього підходу першим предметом метафізики є простір метафізичної можливості (Джеймс Вумек, Деніел Джонс, 2019). У **цифровому конструюванні буття** ми можемо дистанціюватися від буття та інтерпретувати його як цифрові дані, або, точніше, як цифрову інформацію. Цифрова мережа, яку ми називаємо Інтернетом, дійсно дозволяє нам розвивати нові види просторово-часових взаємозв'язків, тому що наше існування відкрилося до непозначеного простору існування. Інтернет відкриває нові можливості для дії в ньому та через нього на простір тілесного існування. Він створює вічне віртуальне цифрове поле існування, віртуальне цифрове існування, яке має характеристики метафізичного конструктивного існування. Цифрова комунікація включає чотири виміри: 1) комунікаційна дія включає реальний світ; 2) комунікаційна дія включає віртуальний світ; 3) комунікаційна дія включає змішаний світ віртуального та реального світу; 4) комунікаційна дія одночасно включає кілька ментальних просторів і підтримує численні практики в особистому світі. (Джеймс П. Вомек, Деніел Т. Джонс, Деніел Рус, 2017).

6. Цифрова герменевтика

Цифрова герменевтика «послаблює» сильну метафізику Заходу та просуває «слабку філософію» італійського філософа-феноменолога Джанні

Ваттімо (Gianni Vattimo), який вважає, що цифрова сутність часів взаємопов'язана зі східною думкою. Цифровій герменевтиці присвячена книга Капрова «Інтерпретація числових людей». Оскільки в середині 1990-х років Інтернет став технологією зв'язку соціальної інформації та комунікації, виклики, пов'язані з ним для герменевтики, ставали все більш очевидними. Проблеми, з якими сьогодні стикається герменевтика, – це не лише вплив Інтернету на всі рівні суспільства, а й проблеми, пов'язані із саморозумінням людського буття, тобто з онтологічними та сутнісними основами цифрової конструкції реальності. Ваттімо вважав, що герменевтика може дати лише слабкі підстави для сумніву щодо раціональних та ірраціональних амбіцій, які домінують у реальності, особливо на основі чисельних сил. У випадку з Інтернетом приклади його політико-економічної важливості очевидні через занепокоєння урядів, особливо тих, які не є демократичними, які контролюють Інтернет за допомогою цифрової фільтрації користувачів Інтернету. З іншого боку, інформаційні технології є технологією, яка пов'язана з нинішнім «людським суспільством», заснованим на мережевих суб'єктах. З точки зору автономних суб'єктів, сконструйованих європейською модерністю, Інтернет став частиною повсякденного життя мільйонів людей, частиною втіленого буття (Лайкер Джефері К., 2019).

7. Цифрова філософія економіки

Цифрова філософія економіки – це різновид цифрових гуманітарних досліджень, що є процесом оцифрування об'єктної форми традиційних гуманітарних досліджень і використання цифрових технологій для обробки цифрових ресурсів. Це призвело до більшого акценту на вплив технологій. З 1960-х років теорія інформації, систем і кібернетика справили глибокий вплив на вчених-гуманітаріїв. Приклад кібернетики може засвідчити очевидний вплив цього наукового методу і мислення філософів. Одне з відомих тверджень Гайдеггера про те, що кібернетика знаменує собою кінець метафізики, хотів би не тільки побачити у кібернетиці головну рису трансформації, перетворюючи кожен процес на обчислюваний, керований процес. Він також розумів кібернетику як тріумф нового підходу до науки. Цей підхід полягав у концептуалізації зворотного зв'язку. З 2010 року, із розвитком великих даних, штучного інтелекту та інших технологій, цей вплив і вплив був глибшим не лише на рівні методів, але й у різних предметних формах. Сьогодні

алгоритми машинного та глибокого навчання споживають велику кількість даних, формуючи унікальний «досвід даних» (Кук Тім, 2019).

Потужний вплив цифрових технологій призвів до нових наукових напрямів у гуманітарних дослідженнях, таких як оцифрування текстів, візуалізація цифрових текстів, пошук даних та схематизація. Серед них оцифрування текстів – це не лише оцифрування класики, як ми це зазвичай розуміємо, а й оцифрування пошкоджених об'єктів. На відміну від цієї практичної ефективності, теоретична рефлексія цифрових гуманітарних наук відстає. Нерефлексивне прийняття цього розуміння затьмарює загальне значення самих цифрових гуманітарних наук, тому його потрібно досліджувати далі (Кай-Фу Лі, 2020). Інструментальна роль цифрових технологій впливає на цифрову філософію економіки: 1. Цифрова технологія є абсолютно новою формою в історії людських технологій. Вона базується на комп'ютерних технологіях і демонструє велику силу, так як це не тільки нова технологія, але й абсолютно нова за суттю технології. 2. Це новий спосіб конструювання об'єктів. З точки зору задоволення людських потреб ефективність цифрових технологій не настільки очевидна, вони безпосередньо не підвищують ефективність поведінки. 3. Метод дослідження представлено як нову форму асоціації текстів: такі технічні методи, як інтелектуальний аналіз даних і глибоке навчання, можуть виявити асоціації об'єктів та дозволити дослідникам робити нові висновки. 4. Цифрові технології можуть створити новий тип онтології (Voronkova, Puchenko, Azhazha, 2020).

Цифрова філософія економіки – це нова парадигма дослідження в сенсі методології, яка має стати проривом. Сьогодні цифрові технології використовують потужні сили для оцифровки всіх об'єктів. Повертаючись до поточної практики самих цифрових гуманітарних наук, стає очевидним один момент: якщо дослідження цифрових технологій і цифрових гуманітарних наук вказують лише на тексти, то трансформаційне значення цієї технічної галузі є надто вузьким, і це не лише інструменти для аналізу текстів, але ще багато чого потрібно розкрити. По-перше, цифрові гуманітарні науки розкривають нетекстове поле, яке гуманітарні науки применшують. По-друге, цифрові гуманітарії повинні приділяти більше уваги загальним емоціям, які викликають великі дані та штучний інтелект. Сучасні технології, такі як великі дані та алгоритми штучного

інтелекту, є найвищими формами раціональної метафізики, притаманна їм «раціональна зарозумілість». Цифрова філософія економіки може відкрити нову онтологічну область: область об'єктів по відношенню до цифрових об'єктів. (Voronkova, Cherep, Nikitenko, 2019).

Поняття «цифрове виживання» вперше з'явилося в книзі «Цифрове виживання», написаній Ніколасом Негропonte, професором Массачусетського технологічного інституту, включаючи цифрове виробництво, цифрове життя, цифрову естетику, – відмічає Роуен Девід у роботі “Non-Bullshit Innovation”. Радикальні ідеї від найпотужніших радикалів світу (Роуен Девід, 2021). У наш час із швидкою трансформацією цифрових технологій і цифрової економіки цифрове виживання стало новим суспільним станом життя для людей. За останні роки цифрова економіка стрімко розвивається, з точки зору технологічного розвитку цифровізація та інтелектуалізація є незворотними тенденціями часу. Погляд у майбутнє це як використовувати цифровізацію для оптимізації промислової структури, реалізації промислової модернізації та як сприяти здоровому розвитку цифрових технологій, цифрового капіталу, цифрової економіки як чинників сталого розвитку цифрової цивілізації (Teslenko, Tatyana & Zadoia, Viacheslav, 2021). Цифрове виживання є філософською категорією, її значення полягає в обговоренні проблем, спричинених цифровим життєвим світом. Цифрове виживання тісно пов'язане зі способом існування сучасної людини та перспективою людського існування, з економічним розвитком. Ми повинні поєднати економіку та філософію, економічну філософію та загальну економіку, щоб пояснити роль цифрового виживання в економічному розвитку сучасного світу. Виходячи з нового етапу розвитку, економічний розвиток стикається з багатьма новими викликами та можливостями. Ми повинні добре використовувати цифрові технології, слідувати тенденціям економічної та соціальної цифрової трансформації, повністю вивільнити дивіденди цифрового розвитку та просувати цифрові технології, що відмічається в авторській статті «Науково-епістемологічна еволюція понятійно-категоріального апарату філософії економіки як нового філософського знання» (Тесленко Т. В., 2021).

Цифрова філософія економіки призвела до серйозних змін у виробничих відносинах. Цифрова економіка може налагодити виробничі

зв'язки для підвищення загальної продуктивності факторів виробництва та, зрештою, сприяти високоякісному економічному розвитку. Водночас віртуалізація та надрегіональний характер цифрової економіки послабили ринкові бар'єри в обмінному зв'язку, сприяли формуванню ринкової інтеграції та, нарешті, збагатили зміст та методи споживання населення. Ми повинні сприймати дані як основний фактор виробництва та керуватися благими потребами людей. Завдяки абсолютно новому методу організації та моделі розподілу ресурсів слід сприяти формуванню нової моделі розвитку. З точки зору технологій, слід використовувати «нове», щоб зруйнувати старе, трансформувати та покращити традиційні елементи продуктивності у контексті формування інноваційно-інвестиційної діяльності (Череп А. В., Маркова С. В., 2009). У цифровому вимірі слід скористатися можливістю та об'єднати зусилля, щоб сприяти створенню нових переваг у національній конкуренції, реалізувати цифрову індустріалізацію, промислову цифровізацію та інтегрований розвиток цифрової економіки та реальної економіки. В економічному вимірі необхідно постійно зміцнювати ключові основні технологічні дослідження, одночасно прискорюючи будівництво нової інфраструктури, вдосконалювати систему цифрового управління, активно брати участь у міжнародному співробітництві в цифровій економіці, підтримувати та вдосконалювати багатостороннє цифрове економічне управління та сприяти розширенню можливостей модернізації (Воронкова В. Г., 2014). Цифрове виживання має три відмінні філософські особливості: 1) співіснування віртуального та реального світу; 2) співіснування бітів і атомів: співіснування раціональних розрахунків та ірраціональних емоцій. Рух цифрової логіки змінив традиційні методи виробництва людей, спосіб життя та методи спілкування, здатність людей розуміти та перетворювати світ значно покращилася. З точки зору продуктивності та виробничих відносин, розвиток передових цифрових технологій, таких як блокчейн, великі дані та штучний інтелект, є однією і передових цифрових технологій, – зауважує Гупта Суніл у роботі «Цифрова стратегія» (Гупта Суніл, 2020).

Цифровий життєвий світ відображає трансформацію цифрового життєвого статусу людей і режиму мислення в процесі модернізації. В сучасному житті широке застосування нових технологій, таких як штучний інтелект, великі

дані та Інтернет, змінило наш життєвий простір. Вона проявляється у виробництві, обміні та розповсюдженні цифрових продуктів, включаючи поведінку цифрового ринку, різноманітних суб'єктів господарювання (Череп А. В., 2007). Проблема цифрової філософії економіки полягає в тому, щоб забезпечити розумне та конструктивне рішення для переосмислення цифрового життєвого світу. З цієї причини цифровий живий світ слід розуміти як простір за межами матеріального світу, який створює умови для вільного та всебічного розвитку людей. Під час обговорення цифрового виживання та цифрової економіки ми повинні ефективно інтегрувати дослідницьку силу економіки, філософії, соціології та інших суміжних дисциплін, особливо для створення міждисциплінарної інтеграції, зрозуміти закони соціальних та історичних змін та сформулювати філософію з цифровими особливостями, цифровим стилем, цифровою економікою, цифровим медичним страхуванням (Череп А. В., 2013).

Висновки

Таким чином, філософія цифрової економіки – це економічна форма з ресурсами даних як ключовим елементом і цифровими технологіями як опорою. Цифрова індустріалізація та промислова цифровізація є ключовими елементами цифрової економіки. Цифрова індустріалізація сприяє створенню цифрових технологій для великомасштабних галузей, а промислова цифровізація використовує цифрові технології для підтримки трансформації та модернізації традиційних галузей, що розвиваються у контексті Четвертої промислової революції (Шваб Клаус, 2019). Таким чином, цифрова екологія метавсесвіту, яку просуває технологічна система Web 3.0 з блокчейном, забезпечить потужну підтримку цифрової індустріалізації та промислової цифровізації, а також створить новий механізм для високоякісного розвитку цифрової економіки. Цифровий світ означає, що основні елементи метавсесвіту мають бути в цифровому просторі та виражатися за допомогою цифрових технологій в очікуванні нового технологічного дива (Шарма Ручір, 2018). Метавсесвіт потребує формування динамічної та збалансованої єдності, яка взаємодіє та сприяє одна одній. Метавсесвіт – це система, що складається з багатьох елементів, кожен елемент повинен мати логічний зв'язок один з одним, і кожен елемент сам по собі повинен мати внутрішню логічну систему. Основні елементи метавсесвіту включають організацію, ідентичність, активи

та діяльність, включає допоміжні технології, такі як зв'язок, обчислення та мережа, що забезпечує базову інфраструктуру для метавесвіту. Філософія цифрової економіки включає застосування метавесвіту в промисловому виробництві,

соціальних розвагах, культурі туризму, соціальному управлінні. Таким чином, філософія цифрової економіки розвиває дискурс мережі цифрової взаємодії, яка підтримується технічною системою та операційним механізмом Web 3.0.

Список використаних джерел

- Банерджи Абхиджит, Дюфло Естер. Дієва економіка для важких часів / пер. з англ. Роман Ключко. Київ : Наш формат, 2021. 416 с.
- Пайн Б. Джозеф, Гілмор Джеймс Г. Економіка вражень / пер. з англ. А. Цвіри. Харків : Віват, 2021. 416 с.
- Венс Ешлі. Ілон Маск. Tesla, SpaceX і шлях у фантастичне майбутнє / пер. з англ. Мирослави Лізіної. Видання восьме. Київ : ФОП Форостіна О. В., 2018. 428 с.
- Вінчестер Саймон. Перфекціоністи. Як інженери створили сучасний світ / пер. з англ. Є. Даскал. Харків : Віват, 2019. 448 с.
- Voronkova Valentyna H., Teslenko Tatyana V., Nikitenko Vitalina A. & Bilohur Vlada E. Impact of the worldwide trends on the development of the digital economy. *Amazonia Investiga*. 2020. Volume 9. Issue 32. P. 81–90.
- Voronkova Valentyna, Punchenko Oleg, Azhazha Marina. Globalization and global governance in the fourth industrial revolution (industry 4.0). *Humanities Studies*. 2020. Вип. 4 (81). С. 182–200.
- Воронкова, В. Г., Олексенко, Р. І., Фурсін, О. О. Formation of the concept of the socially responsible state as a factor of increasing the public governance and administration efficiency. *Humanities studies*. 2021. Вип. 7 (84). С. 113–122.
- Voronkova Valentina, Cherep Alla, Nikitenko Vitalina, Andriukaitiene Regina. Conceptualization of digital reality expertise in conditions of stochastic insurance: nonlinear methodology. *Humanities Studies*. 2019. Випуск 2 (79). С. 182–195.
- Воронкова В. Г. «Общество риска» как следствие кризиса современной цивилизации в глобальном измерении. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. Вип. 58. С. 13–24.
- Гупта Суніл. Цифрова стратегія. Посібник із переосмислення бізнесу / пер. з англ. І. Ковалишеної. Київ : Вид-во КМ-БУКС, 2020. 320 с.
- Джеймс П. Вомак, Деніел Т. Джонс, Деніел Рус. Машина, що змінила світ. Історія лін-виробництва – темної зброї «Тойоти» в автомобільних війнах / пер. з англ. Наталія Валевська. Бібліотека Лін-інституту. Київ : Пабулум, Lean Institute Ukraine, 2017. 388 с.
- Джеймс Вумек, Деніел Джонс. Ощадливе виробництво. Як виробнича система Toyota допоможе запобігти матеріальних втрат і забезпечити процвітання вашої компанії / пер. з англ. Д. Погребняк. Харків : Ранок : Фабула, 2019. 448 с.
- Кай-Фу Лі. Наддержави штучного інтелекту. Китай, Кремнієва долина і новий світовий лад / пер. з англ. Вячеслав Пунько. Київ : Форс Україна, 2020. 303 с.
- Кук Тім. CEO, що вивів Apple на новий рівень / пер. з англ. Євгенія Кузнецова. Київ : Наш формат, 2019. 296 с.
- Лайкер Джефері К. Філософія Toyota. 14 принципів злагодженої команди / пер. з англ. Наталія Валевська. 3-тє вид. Київ : Наш формат, 2019. 424 с. С. 20.
- Мічіо Кайку. Фізика майбутнього / пер. з англ. Анжела Кам'янець. Львів : Літопис, 2017. 432 с. 21.
- Макстон Грем, Рандерс Йорген. У пошуках добробуту. Керування економічним розвитком для зменшення безробіття, нерівності та змін клімату. Доповідь Римському клубу / пер. з англ. Катерина Гуменюк та Яна Сотник. Київ : Пабулум, 2017. 320 с.
- Медоуз Донелла, Рандерс, Йорген, Медоуз, Денніс. Межі зростання. 30 років потому / за наук. ред. Віктора Вовка. Київ : Пабулум, 2018. 464 с.
- Oleksenko Roman. Homo Economicus in Futures Studies. In: *Philosophy and Cosmology*. 2017. Vol. 19. P. 126–132.
- Oleksenko Roman, Molodychenko, Valentin, Shcherbakova, Nina. Neoliberalism in Higher Education as a Challenge for Future Civilization. In: *Philosophy and Cosmology*. 2018. Vol. 20. P. 113–119.
- Олтрейд Дагого. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ / пер. з англ. І. Возняка. Харків : Віват, 2021. 368 с.
- Роуен Девід. Non-Bullshit Innovation. Радикальні ідеї від найпотужніших радикалів світу / пер. з англ. Наталя Палій. Дніпро : «Баланс Бізнес Букс», 2021. 464 с.
- Теорія і практика : монографія / С. О. Довгий, В. Ю. Велічко та інші. Київ : Інститут обдарованої дитини, 2013. 310 с.
- Teslenko Tatyana, Zadoia Viacheslav. Breakthrough technologies as a factor of formation of information economy in the conditions of digitalization. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia National University*, 2021. 7 (84). P. 48–57.

Тесленко Т. В. Науково-епістемологічна еволюція понятійно-категоріального апарату філософії економіки як нового філософського знання. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia National University*, 2021. 4 (81). P. 126–144.

Череп А. В., Маркова, С. В. Теоретичні аспекти формування інноваційно-інвестиційної діяльності. *Енергетика*. 2009. Вып. 8. С. 41–64.

Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання : монографія. Ч. 1. 2007.

Череп А. В. Практичний іноземний досвід медичного страхування. *Сталий розвиток економіки*. 2013. Вып. 2. С. 17–23.

Шваб Клаус. Четверта промислова революція, Формуючи четверту промислову революцію. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. 426 с.

Шарма Ручір. Передові країни. В очікуванні нового «економічного дива» / пер. з англ. Андрій Іщенко. Київ : Наш формат, 2018. 296 с.

References

Abhijit, Banerjee, Esther, Duflo (2021). An efficient economy for hard times. / translated from English Roman Klochko. Kyiv : Our format. 416.

Joseph, B. Pine, James, G. Gilmore (2021). Economy of impressions / translated from English. A. Tsviry Kharkiv : Vivat. 416.

Vance Ashley. Elon Musk (2018). Tesla, SpaceX and the way to a fantastic future / trans. from English Myroslava Lizina. Eighth edition. Kyiv : FOP Forostina O. V. 428 p.

Winchester Simon (2019). Perfectionists. How engineers created the modern world / trans. from English E. Daskal. Kharkiv: Vivat. 448.

Voronkova, Valentyna H., Teslenko, Tatyana V., Nikitenko, Vitalina A., Bilohur, Vlada E. (2020). Impact of the worldwide trends on the development of the digital economy. *Amazonia Investiga*. Volume 9. Issue 32. 81–90.

Voronkova, Valentyna, Puchenko, Oleg, Azhazha, Marina (2020). Globalization and global governance in the fourth industrial revolution (industry 4.0). *Humanities Studies*. Vol. 4 (81). 182–200.

Voronkova, V. G., Oleksenko, R. I., Fursin, O. O. (2021). Formation of the concept of the socially responsible state as a factor of increasing public governance and administration efficiency. *Humanities studies*. Vol. 7 (84). 113–122.

Voronkova, Valentina, Cherep, Alla, Nikitenko, Vitalina, Andriukaitiene, Regina (2019). Conceptualization of digital reality expertise in conditions of stochastic insurance: nonlinear methodology. *Humanities Studies*. Issue 2 (79). 82–195.

Voronkova, Valentyna H., Teslenko, Tatyana V., Nikitenko, Vitalina A., Bilohur, Vlada E. (2020). Impact of the worldwide trends on the development of the digital economy. *Amazonia Investiga*. Volume 9. Issue 32. 81–90.

Voronkova, V. G. (2014). “Risk Society” as a consequence of the crisis of modern civilization in a global dimension. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*. Vol. 58. P. 13–24.

Gupta, Sunil (2020). Digital strategy. Guide to rethinking business / trans. from English I. Kovalishenoi. Kyiv : KM-BUKS edition. 320.

James, P. Womack, Daniel T. Jones, Daniel Roos (2017). The machine that changed the world. The history of lin-production – a dark weapon of “Toyota” in automobile wars / trans. from English Natalia Valevska. Lin Institute Library. Kyiv : Pabulum, Lean Institute Ukraine. 388.

James, Wumek & Daniel, Jones (2019). Lean production. How the Toyota production system will help prevent material losses and ensure the prosperity of your company / trans. from English D. Pogrebnyak. Kharkiv : Morning : Fable. 448.

Kai-Fu, Lee (2020). Superpowers of artificial intelligence. China, Silicon Valley and the new world order / trans. from English Vyacheslav Punko. Kyiv : Force Ukraine. 303.

Tim, Cook (2019). The CEO who took Apple to a new level / trans. from English Evgenia Kuznetsova. Kyiv : Our format. 296.

Liker, Jeffery, K. (2019). Toyota philosophy. 14 principles of a coordinated team / trans. from English Natalia Valevska. 3rd type. Kyiv : Our format. 424.

Michio, Kaiku (2017). Physics of the future / trans. from English Angela Kamianets. Lviv : Litopys, 2017. 432.

Maxton, Graham, Randers, Jorgen (2017). In search of well-being. Managing economic development to reduce unemployment, inequality and climate change. Report to the Club of Rome / trans. from English Kateryna Humenyuk and Yana Sotnyk. Kyiv: Pabulum. 320.

Meadows, Donella, Randers, Jorgen, Meadows, Dennis (2018). Growth limits. 30 years later / for science. ed. Viktor Vovka. Kyiv: Pabulum. 464.

Oleksenko, Roman. (2017). Homo Economicus in Futures Studies. In: *Philosophy and Cosmology*. Vol. 19. P. 126–132.

Oleksenko, Roman, Molodychenko, Valentin and Shcherbakova, Nina. (2018). “Neoliberalism in Higher Education as a Challenge for Future Civilization” In: *Philosophy and Cosmology*. 20. P. 113–119.

Alltrade Dagogo (2021). New thinking. From Einstein to artificial intelligence: science and technology that changed the world / trans. from English I. Wozniak Kharkiv : Vivat. 368.

Rowan David (2021). Non-Bullshit Innovation. Radical ideas from the most powerful radicals in the world / translated from English. Natalya Paliy. Dnipro : "Balance Business Books". 464.

Teoriia i praktyka (2013). Monohrafiia / S. O. Dovhyi, V. Iu. Velichko ta inshi. Kyiv : Instytut obdarovanoi dytyny. 310 s.

Teslenko, Tatyana & Zadoia, Viacheslav (2021). Breakthrough technologies as a factor of formation of information economy in the conditions of digitalization. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia National University.* 7 (84). 48–57.

Teslenko, T. V. (2021). Scientific and epistemological evolution of the conceptual and categorical apparatus of the philosophy of economics as a new philosophical knowledge. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia National University.* 4 (81). 126–144.

Cherep, A. V., Markova, S. V. (2009). Theoretical aspects of the formation of innovation and investment activities. *Power engineering.* Issue 8. P. 41–64.

The skull of A. V. (2007). Cost management of business entities : monograph. Part 1.

The skull of A. V. (2013). Practical foreign experience of health insurance. *Sustainable development of the economy.* Vol. 2. P. 17–23.

Schwab Klaus (2019). The fourth industrial revolution, Shaping the fourth industrial revolution.

TESLENKO, TATYANA – PhD in Economics, Associate Professor,
Head of the Department of Economics and Management of Tourism Activities
of the Higher Private Institution “Dnipro Humanitarian University” (Dnipro, Ukraine)
E-mail: c.spas.dp@i.ua
ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-5810-3569>

DIGITAL ONTOLOGY, METAPHYSICS, HERMENEUTICS AS FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF DIGITAL PHILOSOPHY OF ECONOMICS

Abstract

The fundamental question of ontology: “what is existence?”. Philosophers of different schools interpret this question in different ways. This problem requires the use of ontological knowledge in theology, library science, artificial intelligence research, and is reflected in cosmology, morality, and aesthetic concepts. In the postmodern world today, the deepest feeling is penetration into the world of technology and how philosophical concepts such as ontology, metaphysics, and hermeneutics are realized in it. Parmenides put forward the principle that there is nothing but being, and that what exists must be one for being, so there will be no existence of the non-existent. Parmenides’ discussion of being (existence) initiated the main direction of ontological research. We have tried to trace the development of ontology from the philosophical thought of ancient philosophy to the present, including the emergence of a new science and scientific field – computer ontology. Ontology is a philosophical concept, which is a philosophical question for studying the essence of being. Ontology can be traced back to Plato and Aristotle in ancient Greece and to the emergence of digital philosophy of economics. The purpose of the study is to analyze the theoretical and practical aspects of digital ontology, digital metaphysics, and digital hermeneutics as components of the digital philosophy of economics. Research results. 1. The article investigates the place and role of ontology in the history of philosophical thought and presents the definition of the “ontology” concept. 2. The modern definition of digital ontology is revealed. 3. The correlation between ontology and metaphysics is clarified and the concept of digital metaphysics is defined. 4. The correlation of metaphysics, science and digital metaphysics is presented. 5. The essence of digital hermeneutics is revealed. 6. Digital ontology, metaphysics, hermeneutics are analyzed as factors of digital philosophy of economics development. The scientific novelty of the study is that philosophical categories – ontology, metaphysics, hermeneutics – are used to substantiate the philosophy of the digital economy as a new scientific direction. Digital technologies can create a new type of ontology, metaphysics, and hermeneutics. The digital philosophy of economics is a new methodological paradigm, in the context of which digital technologies are a powerful tool for increasing efficiency and hold the key to “new tools”. The digital philosophy of economics is not just a technology, but “a new understanding of the essence of technology”, “new ways of object construction”, “new forms of textual associations”, which are based on the characteristics of new tools, such as the construction of a new type of ontology, metaphysics, hermeneutics.

Keywords: metaphysics, ontology, hermeneutics, digital metaphysics, digital ontology, digital hermeneutics, philosophy of the digital economy, digital technologies.

© The Author(s) 2023
This is an open access article under
the Creative Commons CC BY license

Received date 05.01.2023
Accepted date 15.01.2023
Published date 15.02.2023

How to cite: Тесленко, Тетяна. Цифрова онтологія, метафізика, герменевтика як чинники розвитку цифрової філософії економіки. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2023. 14 (91). P. 64–76.
doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-14-91-08>